

Soruların Cevapları

Soru 1: *Rusya ile Çin arasında; savaş gemileri, denizaltılar, bombardıman uçakları, helikopterler, savaş uçakları gibi çok sayıda değişik askerî kuvvetin kullanıldığı ortak askerî tatbikatlar 25 Ağustos 2005 günü tamamlandı... Bu, Çin ile Rusya arasında ciddi bir yakınlık doğduğu anlamına gelir mi? Yine bunun Avrupa Birliği ile Amerika üzerindeki etkisi nasıl olur?*

Cevap 1: Rus ve Çin askerî kuvvetleri arasında yapılan askerî tatbikatlar 18-25.08.2005 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Önce Rusya'nın uzak doğusunda bulunan Vladivostik'te başladı, sonra Shang Dong Yarımadası'ndaki Çin arazilerine kaydırıldı. Bu tatbikatlara, her iki ordudan takriben on bin askerlik değişik kuvvetler katıldı. Tatbikatlar, Shang Dong bölgesinin karşısındaki Sarı Deniz'de düzenlenen kara, hava ve deniz operasyonlarını içeriyordu. Bu operasyonlardan bazıları şunlardı: Denizde kuşatma eğitimi, havadan indirme operasyonları, tahliye operasyonu ve ayrıca "ortak tehdit" ile çarpışma... Bu tatbikatlara, "Barış Görevi 2005" ismi verildi.

Bu iki ordu arasında yapılan söz konusu tatbikatlar, dikkat çekici derecede yoğunlu. Nitekim Sovyetler Birliği'nin Kruşçev zamanında 1961 yılında Amerikan Başkanı ile Detant [Yumuşama] Anlaşması yapmasından beri Rusya, Çin ile dâima kötü ilişkiler içerisinde olmuş, Sovyetler Birliği'nin vârisi olan Rusya ile birlikte de bu ilişkiler düşük düzeyde sürdürülmüştü. Bu yılın ilkbaharına kadar Rusya ile Çin arasında böylesi görüşmelerin olabileceği pek de umulmuyordu. Aljazeera.net'in 18.03.2005 tarihli haberine göre, Rusya Başbakanı Yuri Pavlovski Pekin'i ziyaret etti ve Çinli taydaşı Lee Yang ile görüşmesinin bitiminde Rusya ile Çin'in "gelecek sonbaharda ilk ortak askerî tatbikatlarını gerçekleştireceklerini" duyurdu.

Bu tatbikatların etkisini kavramak için biraz geri gitmemiz gerekir ki Amerika'nın Çin politikasının izolasyon anlamına geldiğini ve Çin'in devletlerarası ilişkilere uzanmasını önlemek üzere engeller koyduğunu görebilelim. Amerika 1989 yılında, Çin tanklarının Pekin'deki öğrenci hareketini şiddetle bastırmasının hemen ardından Amerika ve Avrupa'dan Çin'e yapılan silah ithalatını durdurarak ambargo uygulamayı başardı. Yine Çin her ne zaman devletlerarası ticarî bir ilişkiye girmeye çalışsa Amerika hep önüne birtakım sorunlar çıkardı. Amerika'nın devletlerarasındaki hâkimiyeti, özellikle Sovyetler Birliği'nin dağıldığı 1990'ların başına kadar sürdü. Sonra Amerika devletlerarası bir yıldız haline geldi ve Avrupa da -İngiltere'nin perde arkasından karıştırdığı birkaç basit mesele hâricinde- Amerika ile [uyum içinde] yürümeye başladı. Dolayısıyla Amerika'nın Çin'i devletlerarası sahadan izolasyonuna yönelik politikası devam edebildi. Böylece Çin hem askerî hem de ekonomik olarak bloke edilmiş oldu. Bu politika, bir şekilde Avrupa'nın bu desteği sayesinde başarıyla sürdürülebildi.

Ne var ki 11 Eylül 2001 hâdiselerinden sonra Amerika'nın [dünyaya karşı saldırganlıkta] küstahlığa bürünüp Irak'a karşı saldırısında Avrupa'yı göz ardı etmesi ve -en önemlisi de- Afganistan ve Irak'ta bataklığa düşmesi, işte tüm bunlar ve benzerleri Avrupa'nın Amerika'yı [sıkıştırması] için ve ona dokunan sıcak kapıları çarpması için uygun bir atmosfer oluşturdu. Bu kapılardan bazıları şunlardır:

1. Avrupa, Çin üzerindeki silah ambargosunun sürdürülmemesi için gerekçeler bulmaya başladı.
2. Rusya da Çin ve bazı Orta Asya devletleri ile, Amerika'nın bölgedeki nüfuzuna karşı koymak üzere toplantılar düzenlemeye başladı. Bunun en son neticesi Şangay Konferansı idi.
3. Sonra Çin ile Rusya arasında bu büyük tatbikatlar gerçekleştirildi.

1. Avrupa'nın silah ambargosunu kaldırma çabalarına gelince; ilk olarak Avrupa Birliği başkanlığının, "Haziran 2005'in sonuna kadar Çin'e yönelik silah ambargosunun kaldırılması için çalışılması" hakkındaki Aralık 2004 tarihli kararı ile başladı. Bu konu, bu yılın Mart ayında,

özellikle Haziran ayında ve Amerika'yı açıkça rahatsız eden bir şekilde Avrupa Birliği Zirve Toplantısı esnasında şiddetle yoğunlaştırıldı. Hem Schröder hem de Chirac bu ambargonun kaldırılması düşüncesini benimsedi. Bu yılın ortasında Alman Parlamentosu'na hitap eden Schröder yaptığı konuşmada şöyle diyordu: *"Ambargonun, -gereksiz bir iş olarak- kaldırılabilircek meselelerden biri olduğuna kanaat getirdim. Çünkü bugünkü Çin artık, 1989'un Çin'i değildir."* Bundan önce bu yılın Mart ayında Chirac da Japonya'ya yaptığı son ziyaret esnasında Japon Başbakanı ile birlikte düzenlediği basın toplantısında şöyle diyordu: *"Mesele, hassas silahlar ve teknolojiler ile ilgili olmadığı sürece, Avrupa silahlarının Çin'e yeniden satılmasından korkulmasına gerek yok."* Bundan sonra Chirac, Yeni Çin Haber Ajansı'nın haberine göre, Çinli taydaşını telefonla arayıp şöyle dedi: *"Avrupa silahlarının satışına ilişkin eski ambargonun kaldırılması kaçınılmazdır. Çünkü bu, Çin ile Avrupa Birliği arasında ilişkilerin teşvik edilmesine yardımcı olacaktır."* Bu haber, 02.04.2005 tarihinde el-Cezira'da da yayınlanmıştı.

Bu açıklamaların Çin ile devletlerarası ilişkilerin geliştirilmesine yönelik olduğu ve Amerika'nın Çin'in izolasyonuna dâir niyetlerine bir darbe olduğu kesindi. Amerika bunu bir meydan okuma olarak değerlendirdi. Nitekim Washington'daki Hâricî İşlerden Sorumlu Devlet Bakanı Nicholas Berns, ambargonun kaldırılması hakkında şöyle dedi: *"Bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin çıkarlarına doğrudan bir meydan okumadır!"* 16.04.2004 tarihinde Alman Financial Times'ın internet sitesinde geçen habere göre Dışişleri Bakanı Rice da bunu "yanlış gösterge" olarak değerlendirdi.

2. Rusya'nın Amerika'ya ve Orta Asya'daki nüfuzuna karşı Çin ile birlikte toplantılar düzenlemesine gelince; bu da Rusya, Çin, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan'ın katıldığı Şangay Toplantısı idi. Geçen Haziran ayında toplanan Şangay Zirvesi, Orta Asya'da Amerika'ya karşı bir meydan okuma olarak ilan edilmişti. Nitekim zirve bildirgesinde *"Washington'un Orta Asya'daki üslerini boşaltmak için yeni bir takvim belirlemesi"* talep edilmişti. Bunun etkisiyle Kırgızistan Devlet Başkanı Bakayev, başkanlık görevlerine başlar başlamaz ülkesindeki Amerikan üslerinin boşaltılması için acele edilmesini talep etmişti. Yine Özbekistan Devlet Başkanı Kerimov da Amerika'da üslerini boşaltmasını istemiş ve bunun için altı ay zaman sınırlaması koymuştu.

Her ne kadar Amerika, [Ukrayna, Gürcistan, Polonya ve Litvanya gibi] müttefiki olan bölge devletleri ile bir karşı toplantı düzenlemeye girişmişse de Şangay toplantıları daha etkin idi.

3. Bundan sonra Çin-Rus kuvvetlerinin tatbikatları geldi. İşte bu, Çin'e doğru yol alan Amerika'yı can evinden vuran bir darbe idi. Her iki ülkenin komutanları, bu tatbikatların herhangi bir ülkeye yönelik bir tehdit unsuru barındırmadığını ısrarla vurgulamaya çalışmışlarsa da tatbikatlar oldukça yoğun bir tempoda gerçekleşti ve özellikle aralarında rekâbet bulunan devletler arasında geçerli olan barış ilişkilerine ilişkin örflere uygun olarak Amerika gözlemci ülke olarak bile bu tatbikatlara katılmaya dâvet edilmedi. Buna, Amerika'nın bu tatbikatları uzaktan gözetimi ile Pentagon tarafından konuya değinilmesi de eklendi. Bunun üzerine Washington, Çin-Rus tatbikatlarının yapıldığı muntıkaya yakın bulunan Pasifik Okyanusu bölgesi üzerindeki gözetimlerini artırdı. Aynı zamanda Pentagon kaynakları; Rus stratejik bombardıman uçaklarının kullanımı, kıtalararası balistik füzelerin atış deneyleri ile bu tatbikatlarda kullanılan uçak gemilerinin görevleri hakkındaki ciddi endişelerini açıkladılar.

İşte bu nedenle Çin Halk Üniversitesi'nde Devletlerarası İlişkiler profesörü olan Jian Cannonich bunu şöyle diyerek açıklıyordu: *"Bu tatbikatların ilk hedefi Amerika Birleşik Devletleri'dir. Çünkü her iki taraf da güvenlik, siyâset ve ekonomiye ilişkin müzâkare konularını iyileştirmek istemektedir."* Zîra onun bu sözünün büyük bir doğruluk payı vardır.

Tüm bu belirtilenlerden açığa çıkmaktadır ki bu tatbikatlar Amerika'yı sıkıştırmak için, hatta sıkıştırmaktan da ötesi içindir. Üstelik Amerika'nın Çin'e yönelik politikasına ağır bir darbe vurmak içindir. Çünkü bu tatbikatlar Çin'in devletlerarası nüfuzun ortaklarından biri olması ve devletlerarası sahneden izole edilmiş olarak kalmaması anlamına gelmektedir. Yine bu, Amerika'nın Irak'ta ve Afganistan'da düştüğü krizlerden ötürü sersemlemiş durumunu da

göstermektedir. Kaldı ki Rusya da Çin de daha önce ona karşı hiç böylesine -bir gözlemci sıfatıyla bile çağırmayacak derecede- müthiş bir meydan okuma sergilemeye cesâret edememişti.

Şimdi soruya ilişkin iki nokta kaldı:

Birincisi: Avrupa Birliği'nin konumu hakkındadır. Avrupa, özellikle Chirac ve Schröder üzerinden Amerika'yı açıkça sıkıştırma yanlısıdır. Yine İngiltere de bu çatışmadan uzak değildir. Lâkin perde arkasında durup ortaya çıkan her fırsatta Amerika'yı tutuşturmaktadır. Meselâ, Çin ile ilişkilerini geliştirmeleri ve silah ambargosunu kaldırmaları için Avustralya'daki yandaşlarını teşvik eden İngiltere idi. Yine Kongre Partisi'ndeki ajanlarının iktidarda olduğu Hindistan'ın Çin'e gösterdiği dikkat çekici yakınlığı teşvik eden de İngiltere idi. Nitekim 02.06.2005'te el-Cezîra'da geçen haberde şöyle deniliyordu: *"Rusya, Çin ve Hindistan, Rusya'nın uzak doğusunda bulunan Bovoladivostok'taki Dışişleri Bakanları toplantısında, bölgede istikrar sağlamak üzere işbirliği yapmak istediklerini vurguladılar."*

Bunun yanında Avrupa'nın tavrı, bu tatbikatları bu devletlerin egemenlik işleri olarak değerlendirmesinden de açığa çıkmıştır. İşte tüm bunlar, Avrupa Birliği'nin -Fransa, Almanya ve İngiltere'nin- bu tür eylemleri teşvik ettiğini açıklamaktadır.

İkincisi: Soruda geçtiği gibi, Rusya ile Çin arasında ciddi bir yakınlık olup olmadığı hakkındadır.

Yayınlanan açıklamalar, söz konusu yakınlığın ciddiyetini îma ediyordu. Meselâ, Çin Silahlı Kuvvetleri'nin Genelkurmay Başkanı şöyle diyordu: *"Bu tatbikatlar, Moskova ile Pekin arasındaki ilişkilerin gelişmesine yol açacaktır. Ayrıca herhangi bir ortak tehlikeye karşı iki ülke yada iki ordu arasında bir tür askerî birlikteliğin önünü açacaktır."* Fakat vâkıya daha yakın olan husus, meydana gelenin bir çıkar birlikteliği olduğudur. Nitekim bir yandan Çin izolasyonundan kurtulmak, yani devletlerarası bir etkiye ulaşmak isterken, öte yandan Rusya da kendisinin ağırlık sahibi bir güç olduğuna dikkat çekmek, böylece Amerika'yı devletlerarası politika, özellikle Orta Asya politikasındaki hesaplarında kendisini hesaba katar hale getirmek istemektedir. Dolayısıyla bu yakınlık, konjonktürel (dönemsel) şartların bir gereğidir. Yoksa stratejik şartların bir gereği değildir.

Genelkurmay Başkanı'nın veya diğer askerî yetkililerin açıklamalarına gelince; onlarınki siyâsî açıklamalar değildir. Bu nedenle onların iki ordunun veya iki ülkenin birlikteliğine dâir açıklamaları ciddiye alınmamalıdır.

Soru 2: Polisario, Atlas Okyanusu kıyısındaki Eğâdir'e vardıkları 18 Ağustos Perşembe akşamı 404 adet Faslı mahkumu serbest bıraktı. Bu oldukça hızlı ve daha önce hiç görülmemiş miktarda yapılan bir tahliye idi. Acaba bunun ortaya çıkardığı yeni durumlar nelerdir?

Cevap 2: Bilindiği gibi Amerika Polisario'yu ortaya çıkardı ve 26.02.1976'daki çıkışı ile birlikte İspanyol sömürgeciliğinin kaybolmasından sonra onu Sahra halkının temsilcisi olarak destekledi. Amerika'nın etkisiyle Birleşmiş Milletler tarafından ona devletlerarası bir meşruiyet verildi. Nitekim Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 21.11.1979 tarihli kararında "Sahra halkı için self-determinasyon hakkının meşruiyetinin vurgulanması ve Polisario'nun Sahra halkının tek meşru temsilcisi olarak tanınması" görüşü benimsendi

Amerika bu Sahra meselesini, Cezayir ve Fas'ta siyâsî tahrik oluşturmak için bir giriş kapısı olarak kullandı. Nitekim V. Muhammed'in ölümünden sonra Fas'ta ve Bin Bellâ'nın devrilmesinden bugüne kadar da Cezayir'de Avrupa nüfuzu hâkimdi.

Batı Sahra, yer altında saklı servetleriyle, özellikle bazı raporlarda belirtildiği gibi petrol bakımından oldukça zengin olmasına karşın, birbirleriyle çatışan devletler bunlara sahip olmak için ölmektedirler. Onlar Avrupa ile Amerika'dır. Ancak bu servet çatışması, Cezayir ve Fas'a bir giriş olması itibarıyla meselenin temel dürtüsü olan siyâsî nüfuza bağlı bir parçadır. Bu nedenle Amerika için önemli olan Sahra'nın bağımsızlaşması ve orada bir devletin kurulması olmadığı değildir. Bilakis Sahra meselesini, Cezayir ve Fas'a nüfuzunu yerleştirebileceği şekilde elinde

oylattığı bir baskı aracı olarak kullanmak istemektedir. Dolayısıyla bu mesele, Cezayir ve Fas'ın Amerika ile ilişkilerine göre bazen şiddetlenmekte, bazen de sakinleşmektedir.

James Baker'ın, Kofi Annan'ın referandum kararının uygulanmasından sorumlu özel temsilcisi sıfatıyla 1997'de atandığı görevinden 11.06.2004'te istifa etmesinden sonra Amerika, Avrupa'nın [Fransa, Aznar sonrası yani şimdiki İspanya'nın] İngiltere'nin de desteğiyle Sahra meselesini çözmek üzere Cezayir ile Fas arasında bir yakınlık oluşturmak için tüm güçlerini harcadıklarını fark etti. Kaldı ki bu durum Fransa, İspanya ve İngiltere'nin Sahra'ya ilişkin tavırlarından açıkça belli oluyordu. Bu girişimlerden tedirgin olan Amerika, bu meseleye el atmaya yöneldi. İşte bu nedenle, Fas'ta bulunan Polisario'lu mahkûmların serbest bırakılmasına yönelik karşılıklı bir anlaşma bile söz konusu değilken Polisario'nun bu Faslı mahkûmları serbest bırakması olayı aniden meydana geldi.

Mahkûmların serbest bırakılmasında Amerika'nın rolü oldukça açıktı. Nitekim Amerikan Kongresi'nin Dış İlişkiler Komitesi Başkanı Richard Logger konuyu bizzat tâkip edip yürütmüştü. Amerikan şirketlerince kiralanmış uçaklarla geri gönderilen mahkûmların nakledilmesiyle bizzat ilgilenmişti. Oysa daha önce serbest bırakılan mahkûm grupları, Kızılhaç tarafından nakledilmişti.

Bu gerçek Fas Dışişleri Bakanı'nın açıklaması ile de te'kid edilmişti. Nitekim yaptığı açıklamada şöyle diyordu: *"Bu mahkûmların serbest bırakılması, ne Polisario'nun girişimi ne de Cezayir'in müdâhalesi sayesinde."* Onun bu açıklaması, Başkan Bush'un bölgedeki elçisi Senatör Logger'ın gösterdiği çabaların tercümesine atıfta bulunuyordu.

Hulâsası şu ki mahkûmların serbest bırakılması; Avrupa'nın yani Fransa, İspanya ve Sahra meselesini ellerinde tuttuğunu örten perdenin ardında duran İngiltere'nin çabaları önündeki yolu kesmeye yönelik Amerikan girişimi sayesinde meydana gelmiştir. Bu adım, miktarı bakımından dikkat çekmiştir. O kadar ki Avrupa Birliği Amerika'nın bu adımını takdir edip onun ardından yürümüştür. Bu adımıyla Amerika, Avrupalılara nazaran üstün bir başarı kazanmıştır. Kaldı ki bölgeye nüfuz etmede kendi çıkarlarına hizmet ettirmek için Polisario meselesini istismar etmeyi de sürdürmektedir.

Soru 3: *Bu ayın başında Moritanya'da bir darbe gerçekleşti. Devlet başkanı Mu'aviye Vild Taya, Suudi Arabistan dönüşü esnasında yurtdışında iken devrildi. Ondan sonra yönetim, kendisiyle birlikte çalışan adamlar tarafından ele geçirildi. Öyleyse bu darbe, sokağın öfkesini dindirmek üzere yalnızca yüzlerin bir değişimi anlamına mı gelmektedir? Çünkü Vild Taya "İsrail" ile ilişkiler kurmuş, İslamcı ve vatancı hareketleri baskı altında tutmuştu. Yoksa bu, önceki siyâsî nüfuzun yerine yeni bir siyâsî nüfuz getiren filî bir darbe midir?*

Cevap 3: Vild Taya, 1984'te Vild Hidâle'ye karşı düzenlenen darbeden sonra iktidara gelmişti. O zaman Moritanya'da Avrupa nüfuzu mevcuttu. Çünkü bir Fransız sömürgesiydi. Bu durum 1998'e kadar sürdü. O zaman Amerika, Genelkurmay Başkanı Vild Sidi 'Alî ile birlikte onu kendi tarafına çekebilmişti. Bundan sonra Moritanya, Amerika'nın etkisiyle Yahudi varlığı ile normalleşme saflarına katılmıştı. Sonra Vild Taya, Amerikan metodunu izleyerek "terörizme karşı mücâdele" bahanesiyle "İslamcılara" karşı ve aynı zamanda Avrupa ile işbirliği yapan gruplara karşı kampanyalarını şiddetlendirmeye başladı.

Bu yüzden 03.05.2003'te, Dâr-ul Beydâ' [Kazablanka] ile Riyad'da meydana gelen patlamaları bahane edip "İslamcılara" karşı geniş çaplı bir güvenlik operasyonu düzenledi. Aynı zamanda falan ile filan arasında "terörist" ilişkileri bulmaya çalıştı. Fakat bu hareketlere karşı estirdiği baskı telâşesinin hemen ardından Haziran 2003'te kendisine karşı "Milliyetçi" subaydan bir grup liderliğinde bir darbe girişimi düzenlendi.

Darbe girişiminde bulunanlar başarılı olmak üzereydiler. Çünkü Devlet Başkanlığı ile Genelkurmay merkezlerini tutmuşlardı. Velâkin Vild Taya, darbecilere karşı askerî operasyonlar düzenleyen Amerika ve "İsrail" tarafından kurtarılmasına kadar ellerinden kaçabilmişti. Darbe girişiminden 36 saat sonra mesele halledildi. Vild Taya yeniden iktidara döndü ve o anda Libya'yı

bu darbeden sorumlu olmakla suçladı. Oysa söz konusu darbenin ardında Avrupa vardı. Çünkü Vild Taya ülkeyi Amerikan nüfuzuna kaydırmıştı.

İşte Vild Taya'nın iktidarını sürdürmesi böyle oldu. Ardından Amerika ile ilişkilerini daha da güçlendirdi. Çünkü askerî alanda yeni bir açılım benimsemişti. Nitekim son zamanlarda Amerikan Ordusu, Büyük Sahra'nın güneyindeki kıyı bölgesinde büyük tatbikatlar yapıyordu. "Terörizme karşı mücadele" bahanesiyle yapılan bu tatbikatlar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Afrika'nın şahid olduğu en büyük tatbikatlar idi. Vild Taya, Kral Fahd'ın ölümü nedeniyle tâziyelerini sunmak için ülke dışına çıkarak gittiği Suudi Arabistan'dan dönüşü sırasında 03.08.2005'te kendisine karşı düzenlenen bu son darbeye kadar dizginleri elinde tutmaya devam etti.

Darbeye götüren yolları ve yaklaşımları izleyenler aşağıdaki hususların farkına varırlar:

1. Darbe başladığı sırada, 3 Ağustos şafağı saat 3 sularında darbeciler askerî karargâhlara yöneldiler ve Genelkurmay Başkanı el-'Arabî Vild Sidi 'Alî'yi tutukladılar. Onu yanlarında götürmek için kendisiyle görüşmeye bile tenezzül etmediler. Çünkü onun hakkında önbilgileri vardı. Böylece çok sayıda Genelkurmay subayını zorunlu ikâmet altına yerleştirdiler.
2. Sonra Emniyet Genel Müdürü kurmay 'Alî Vild Muhammed Fâl'in evine yöneldiler. Darbecilerin çoğu Devlet Başkanlığı muhafızlarından idi. Onun evini kuşatma altına aldılar ve kendisine de darbeye liderlik etmesini önerdiler. Zira onlar kendilerine nazaran daha üst konumda bulunan ve siyâsî hırsları olmadığı halde "işinde uzman" olan bir komutanın başlarında bulunmasını istediler. O da bu öneriyi kabul etti. Böylece Askerî Konsey'in başkanlığına atandı. İşte darbe böylelikle başarıya ulaştı.
3. Avrupa yanlısı Muhammed el-Emîn'in liderliğindeki Moritanya Halk Cephesi darbeyi memnuniyetle karşıladı.
4. Amerika, gerçekleşmesinden hemen sonra darbeyi kınadı ve Devlet Başkanı Mu'aviye Vild Taya'nın yönetime geri gelişini açık bir dille talep etti. Amerikan Dışişleri Bakanlığı adına Tom Cassey şöyle dedi: *"Başkan Vild Taya Hükümeti'nin gölgesinde yönetimin iadesine çağırıyoruz."* Darbeyi kınadığını dile getirmekten de vazgeçmedi. Tâ ki Afrika Birliği'nin darbeciler ile ilişkilerin normalleştirilmesine çağıran bir bildiri yayınlamasına kadar. Amerikan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Adam Ereli 08.08.2005'te yaptığı açıklamada şöyle dedi: *"Afrika Birliği bu ülkedeki gelişmeler konusunda bir bildiri yayınladı. Biz de o bakış açısını paylaşıyoruz."*
5. Fransa'ya gelince; genel ifadeler ile "demokrasiye ve meşru anayasal çerçeveye saygı duyulmasına" çağırmakla yetindi.
6. Rusya'ya gelince; Rus Dışişleri Bakanlığı bir bildiri yayınlamakla yetindi. Bildiride "duruma anayasal usuller dahilinde ve şiddete başvurmaksızın Moritanya halkının çıkarlarını gözeterek şekilde hızlı bir çözüm bulunmasına" ilişkin temenniler dile getirildi.
7. İngiltere'ye gelince; uşaklarını darbeyi desteklemeye sevk etti: Fas hemen Fas Dış İstihbârat Teşkilâtı Başkanı Yâsîn el-Mansûrî'yi 04.08.2005'te [Moritanya'nın başkenti] Nuakşot'u ziyârete gönderdi. Sonra Libya Dışişleri Bakanı AbdurRahmân Şelkam orayı ziyâret etti ve darbe lideriyle yaptığı görüşmeden sonra *"Moritanya halkının irâdesi dikkate alınmalıdır"* dedi ve Askerî Konsey Başkanı'nın sözlerini dinledikten sonra da şöyle ekledi: *"Moritanya halkının değişimi desteklemeye başladığına dâir bir intibâ vardır ve Moritanya halkının desteklediğini Libya da desteklemektedir."*

Binâenaleyh mevcut veriler; Vild Taya'ya yönelik bu darbenin, yalnızca yüzlerin değişimi değil bilakis siyâsette bir değişim anlamına gelen ciddî bir darbe olduğunu göstermektedir. Eğer yalnızca yüzlerin değişimi olsaydı, o takdirde ordu liderlerinin oldukları yerde kalmaları gerekir, sadece Hükümetin değiştirilmesiyle yetinilirdi. Oysa Genelkurmay Başkanı ve kurmay subaylardan diğer birçoğu değiştirilerek zorunlu ikâmet altına konulmuştur. Bu da gerçek bir değişim demektir. Ayrıca Amerika ve Avrupa'nın devletlerarası tavırları ile içeriden Halk Cephesi'nin tavırları bu darbenin ciddî bir darbe olduğunu, bu darbeye hazırlayanların Avrupa

yani Fransa ile İngiltere olduğunu ve Amerika'nın Moritanya'yı konjonktürel olarak kaybettiğini göstermektedir. Konjonktürel diyoruz, çünkü Moritanya, Amerika'nın oradaki bölgeye nüfuzunu yerleştirmesi bakımından önemliydi. Ayrıca Amerika'nın bölgedeki mızrak başı olan Polisario için de bir destek noktasıydı. Moritanya'nın kaybedilmesinden sonra Amerika için geriye Polisario'dan başka bir şey kalmamıştır. Moritanya'nın desteğinden mahrum olarak tek başına kalmış bir Polisario'nun etkisi ise öncekine nazaran çok zayıf olacaktır.

H. 23 Raceb 1426
M 28 Ağustos 2005